

רישום קבוצה בעזרת רשימת איברים: $\{a_1, \dots, a_n\}$ מתקיים $((a = a_1) \vee \dots \vee (a = a_n)) \iff (a \in \{a_1, \dots, a_n\})$.

סימון: תהא Σ אלפבית אזי Σ^* כל המחרוזות הסופיות באלפבית.

טענה: יהי עולם Σ תהא $B \subseteq \Sigma^*$ ותהא $F = \{f_i : (\Sigma^*)^{n_i} \rightarrow \Sigma^* \mid i \in I\}$ אזי קיימת ויחידה $S \subseteq \Sigma^*$ המקיימת $B \subseteq S$ •

• S סגורה להפעלת F .

• מינימליות: תהא $A \subseteq \Sigma^*$ עבורה $B \subseteq A$ וכן A סגורה להפעלת F אזי $S \subseteq A$.

אינדוקציה מבנית: יהי עולם Σ תהא $B \subseteq \Sigma^*$ ותהא $F = \{f_i : (\Sigma^*)^{n_i} \rightarrow \Sigma^* \mid i \in I\}$ אזי $X_{B,F} \subseteq \Sigma^*$ מינימלית סגורה להפעלת F עבורה $B \subseteq X_{B,F}$.

טענה: תהא $B \subseteq \Sigma^*$ ותהא $F = \{f_i : (\Sigma^*)^{n_i} \rightarrow \Sigma^* \mid i \in I\}$ אזי $X_{B,F} = \bigcap \{Y \subseteq \Sigma^* \mid (B \subseteq Y) \wedge (F \text{ סגורה להפעלת } Y)\}$ **מסקנה:** יהי עולם Σ ותהא $Y \subseteq \Sigma^*$ סגורה להפעלת F עבורה $B \subseteq Y$ אזי $X_{B,F} \subseteq Y$.

מסקנה משפט האינדוקציה: תהא p טענה על $\mathbb{N}$ אזי $(\forall n \in \mathbb{N}. p(n)) \iff (p(0) \wedge (\forall n \in \mathbb{N}. p(n) \implies p(n+1)))$.

סדרת יצירה: יהי $a \in X_{B,F}$ אזי $(a_1, \dots, a_n)$ עבורה $a_n = a$ וכן לכל $i \in [n]$ מתקיים $a_i \in B$ מתקבל על ידי הפעלת F על חלק מ- $\{a_1, \dots, a_{i-1}\}$.

טענה: יהי $a \in \Sigma^*$ אזי $a \in X_{B,F} \iff$ (קיימת סדרת יצירה ל- a).

מסקנה: $X_{B,F} = \bigcup_{i=1}^{\infty} \{a \in \Sigma^* \mid n \text{ בעלת סדרת יצירה באורך } n\}$.

עולם תחשיב הפסוקים: $\Sigma = \{\wedge, \vee, \neg, \implies, (,)\} \cup \{p_i \mid i \in \mathbb{N}\}$.

ביטוי: יהי Σ תחשיב הפסוקים אזי $a \in \Sigma^*$.

הגדרה: יהיו $\omega_1, \omega_2 \in \{p_i \mid i \in \mathbb{N}\}$ אזי

• $\wedge(\omega_1, \omega_2) = "(\omega_1 \wedge \omega_2)"$

• $\vee(\omega_1, \omega_2) = "(\omega_1 \vee \omega_2)"$

• $\implies(\omega_1, \omega_2) = "(\omega_1 \implies \omega_2)"$

• $\neg(\omega_1) = "(\neg \omega_1)"$

קבוצת הנוסחאות המוגדרות היטב/ביטוי חוקי/פסוק: $WFF = X_{\{p_i \mid i \in \mathbb{N}\}, \{\wedge, \vee, \neg, \implies\}}$.

פסוק אטומי/יסודי: $p \in WFF$ עבורו $p \in \{p_i \mid i \in \mathbb{N}\}$.

טענה: יהי $p \in WFF$ אזי $(p \text{ פסוק אטומי}) \vee (p \text{ מתחיל עם } "(" \text{ ונגמר עם } ")")$.

מסקנה: יהיו $q_1, q_2 \in WFF$ אזי $q_1(q_2 \notin WFF)$.

משפט הקריאה היחידה: יהי $\alpha \in WFF$ אזי מתקיים בדיוק אחד מהבאים

• α פסוק אטומי.

• קיימים ויחידים $\beta, \gamma \in WFF$ עבורם $\alpha = (\beta \wedge \gamma)$

• קיימים ויחידים $\beta, \gamma \in WFF$ עבורם $\alpha = (\beta \vee \gamma)$

• קיימים ויחידים $\beta, \gamma \in WFF$ עבורם $\alpha = (\beta \implies \gamma)$

• קיים ויחיד $\beta \in WFF$ עבורו $\alpha = (\neg \beta)$

מסקנה אלגוריתם לבדיקת חוקיות: יהי Σ תחשיב הפסוקים ויהי $\alpha \in \Sigma^*$ ביטוי אזי

```
function IsWellFormedFormula ( $\alpha$ )
| if  $\alpha \in \{p_i \mid i \in \mathbb{N}\}$ 
|   return true
|
| if ( $\alpha[0] = "(" \wedge \alpha[-1] = ")"$ )
|    $\alpha$ .DeleteFirst ()
|    $\alpha$ .DeleteLast ()
| else return false
|
| if  $\alpha[0] = "\neg"$ 
|    $\alpha$ .DeleteFirst ()
|   return IsWellFormedFormula ( $\alpha$ )
| else
|   ( $\text{LeftParentheses}, \text{RightParentheses}, i$ )  $\leftarrow$  0
|   while ( $\text{LeftParentheses} \neq \text{RightParentheses} \vee (\text{LeftParentheses} = 0)$ )
|     | if  $\alpha[i] = "("$ 
|     |    $\text{LeftParentheses} \leftarrow \text{LeftParentheses} + 1$ 
|     |   if  $\alpha[i] = ")"$ 
|     |      $\text{RightParentheses} \leftarrow \text{RightParentheses} + 1$ 
|     |      $i \leftarrow i + 1$ 
|     |   if  $\alpha[i + 1] \notin \{\wedge, \vee, \neg, \implies\}$ 
|     |     return false
|     |   else
|     |     ( $\beta, \gamma$ )  $\leftarrow (\alpha[: i + 1], \alpha[i + 2 :])$ 
|     |     return (IsWellFormedFormula ( $\beta$ ))  $\wedge$  (IsWellFormedFormula ( $\gamma$ ))
```

טענה: יהי Σ תחשיב הפסוקים ויהי $\alpha \in \Sigma^*$ ביטוי אזי $(\text{IsWellFormedFormula}(\alpha) = \text{true}) \iff (\alpha \in \text{WFF})$.
סדר קדימות של קשרים: נגדיר סדר ביצוע פעולות

- 1. $\neg$.
- 2. $\wedge, \vee$.
- 3. $\implies$.
- אמת:** T, true
- שקר:** F, false

טבלת אמת: טבלה אשר מסכמת את אמיתו של פסוק בשינוי ערכם של פסוקי היסוד בו.

סימון: תהא $\circ \in \{\wedge, \vee, \neg, \implies\}$ אזי טבלת האמת של $\circ$ הינה $TT_\circ$.

טענה: יהיו p, q פסוקים אזי

q	$\neg q$
true	false
false	true

q	p	$q \implies p$
true	true	true
true	false	false
false	true	true
false	false	true

q	p	$q \wedge p$
true	true	true
true	false	false
false	true	false
false	false	false

q	p	$q \vee p$
true	true	true
true	false	true
false	true	true
false	false	false

השמה: פונקציה $v : \{p_i\} \rightarrow \{F, T\}$.

השמת ערך אמת לפסוק: תהא v השמה אזי פונקציה $\bar{v} : \text{WFF} \rightarrow \{F, T\}$ המוגדרת

- יהי p פסוק אטומי אזי $\bar{v}(p) = v(p)$.
- יהי α פסוק אזי $\bar{v}(\neg \alpha) = TT_\neg(\bar{v}(\alpha))$.
- יהיו β, γ פסוקים ותהא $\circ$ פעולה בינארית אזי $\bar{v}(\beta \circ \gamma) = TT_\circ(\bar{v}(\beta), \bar{v}(\gamma))$.

השמה מספקת פסוק: תהא v השמה אזי $\alpha \in \text{WFF}$ עבורה $\bar{v}(\alpha) = T$.

סימון: תהא v השמה ותהא $\alpha \in \text{WFF}$ מסופקת על ידי v אזי $v \models \alpha$.

סימון: תהא v השמה ותהא $\alpha \in \text{WFF}$ לא מסופקת על ידי v אזי $v \not\models \alpha$.

הפסוקים האטומיים בפסוק: פונקציה $A : WFF \rightarrow \mathcal{P}(\{p_i\})$ המוגדרת

• יהי p פסוק אטומי אזי $A(p) = \{p\}$.

• יהי α פסוק אזי $A(\neg\alpha) = A(\alpha)$.

• יהיו β, γ פסוקים ותהא $\circ$ פעולה בינארית אזי $A(\beta \circ \gamma) = A(\beta) \cup A(\gamma)$.

טענה: תהיינה v_1, v_2 השמות ויהי $\alpha \in WFF$ עבורה $v_1(p) = v_2(p) \forall p \in A(\alpha)$ אזי $\overline{v_1}(\alpha) = \overline{v_2}(\alpha)$.

מסקנה: יהי $\alpha \in WFF$ אזי ניתן לייצג את α על ידי TT_α .

מערכת קשרים שלמה פונקציונלית: קבוצה $K \subseteq \{\wedge, \vee, \neg, \implies\}$ עבורה לכל טבלת אמת TT קיים $\alpha \in WFF$ עבורו $TT = TT_\alpha$.

טענה: $\{\wedge, \vee, \neg, \implies\}$ שלמה פונקציונלית.

טענה: תהא K מערכת קשרים עבורה $\neg, \wedge, \vee \in K$ אזי K שלמה פונקציונלית.

פסוק ספיק: פסוק $\alpha \in WFF$ עבורו קיימת השמה v המקיימת $v \models \alpha$.

טאוטולוגיה: פסוק $\alpha \in WFF$ עבורו לכל השמה v מתקיים $v \models \alpha$.

סימון: יהי $\alpha \in WFF$ טאוטולוגיה אזי $\models \alpha$.

סתירה: פסוק $\alpha \in WFF$ עבורו $\models (\neg\alpha)$.

פסוקים שקולים: פסוקים $\alpha, \beta \in WFF$ עבורם לכל השמה v מתקיים $\overline{v}(\alpha) = \overline{v}(\beta)$.

סימון: יהיו $\alpha, \beta \in WFF$ שקולים אזי $\alpha \equiv \beta$.

קבוצה ספיקה: קבוצה $\Gamma \subseteq WFF$ עבורה קיימת השמה v עבורה לכל $\alpha \in \Gamma$ מתקיים $v \models \alpha$.

סימון: תהא $\Gamma \subseteq WFF$ קבוצה ספיקה על ידי השמה v אזי $v \models \Gamma$.

פסוק נובע סמנטית: תהא $\Gamma \subseteq WFF$ אזי $\alpha \in WFF$ עבורו לכל השמה v המקיימת $v \models \Gamma$ מתקיים $v \models \alpha$.

סימון: תהא $\Gamma \subseteq WFF$ ויהי $\alpha \in WFF$ פסוק נובע סמנטית מ- Γ אזי $\Gamma \models \alpha$.

טענה: יהיו $\alpha, \beta, \gamma \in WFF$ אזי

$$(\alpha \wedge \beta) \vee \gamma \equiv (\alpha \vee \gamma) \wedge (\beta \vee \gamma)$$

$$(\alpha \vee \beta) \wedge \gamma \equiv (\alpha \wedge \gamma) \vee (\beta \wedge \gamma)$$

$$(\alpha \wedge \beta) \equiv (\beta \wedge \alpha)$$

$$(\alpha \vee \beta) \equiv (\beta \vee \alpha)$$

$$(\alpha \wedge \beta) \wedge \gamma \equiv \alpha \wedge (\beta \wedge \gamma)$$

$$(\alpha \vee \beta) \vee \gamma \equiv \alpha \vee (\beta \vee \gamma)$$

$$\neg(\neg\alpha) \equiv \alpha$$

$$\neg(\alpha \wedge \beta) \equiv (\neg\alpha) \vee (\neg\beta)$$

$$\neg(\alpha \vee \beta) \equiv (\neg\alpha) \wedge (\neg\beta)$$

$$(\alpha \implies \beta) \equiv (\neg\alpha) \vee \beta$$

למה: יהי $\gamma \in WFF$ סתירה אזי לכל $\alpha \in WFF$ מתקיים $\gamma \models \alpha$.

טענה: תהא $\Gamma \subseteq WFF$ ויהיו $\alpha, \beta \in WFF$ עבורם $\Gamma \cup \{\alpha\} \models \beta$ וכן $\Gamma \cup \{\neg\alpha\} \models \beta$ אזי $\Gamma \models \beta$.

טענה: תהא $\Gamma \subseteq WFF$ ויהיו $\alpha, \beta \in WFF$ עבורם $\Gamma \cup \{\alpha\} \models \beta$ וכן $\Gamma \cup \{\alpha\} \models \neg\beta$ אזי $\Gamma \models \alpha$.

טענה: יהיו $\alpha, \beta \in WFF$ אזי $(\alpha \implies \beta) \iff (\alpha \models \beta)$.

הצבת פסוק בפסוק: יהיו $\alpha, \varphi \in WFF$ ויהי p פסוק אטומי אזי

$$\alpha(\varphi/p) = \varphi \text{ אם } \alpha = p$$

$$\alpha(\varphi/p) = \alpha \text{ אם } \alpha \neq p \text{ פסוק אטומי וכן } \alpha \neq p$$

$$\alpha(\varphi/p) = \neg\beta(\varphi/p) \text{ אם } \alpha = \neg\beta \text{ עבורו } \beta \in WFF$$

$$\alpha(\varphi/p) = \beta(\varphi/p) \circ \gamma(\varphi/p) \text{ אם } \alpha = \beta \circ \gamma \text{ עבורה } \beta, \gamma \in WFF \text{ וקיימת פעולה בינארית } \circ$$

טענה: יהיו $\alpha, \varphi \in WFF$ ויהי $p \in A(\alpha)$ אזי $\alpha(\varphi/p) \in WFF$.

הצבת פסוקים בפסוק: יהיו $\alpha, \varphi_1 \dots \varphi_n \in WFF$ ויהיו $p_1 \dots p_n$ פסוקים אטומים אזי

$$\alpha(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n) = \varphi_i \text{ אם } i \in [n] \text{ עבור } \alpha = p_i$$

$$\alpha(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n) = \alpha \text{ אם } \alpha \neq p_i \text{ לכל } i \in [n]$$

$$\alpha(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n) = \neg\beta(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n) \text{ אם } \alpha = \neg\beta \text{ עבורו } \beta \in WFF$$

• אם קיימים $\beta, \gamma \in \text{WFF}$ וקיימת פעולה בינארית $\circ$ עבורה $\alpha = \beta \circ \gamma$ אזי $\alpha = \beta(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n) = \beta(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n) \circ \gamma(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n)$

טענה: יהיו $\alpha, \varphi \in \text{WFF}$ יהי p_i פסוק אטומי ותהא v השמה נגדיר השמה $\bar{v}'(\alpha) = \bar{v}(\alpha(\varphi/p))$ אזי $v'(p_j) = \begin{cases} v(p_j) & i \neq j \\ \bar{v}(\varphi) & i = j \end{cases}$

מסקנה: טענה: יהיו $\alpha, \varphi_1 \dots \varphi_n \in \text{WFF}$ יהיו $p_1 \dots p_n$ פסוקים אטומים ותהא v השמה נגדיר השמה $v'(p_j) = \begin{cases} v(p_j) & j \notin [n] \\ \overline{v}(\varphi_j) & j \in [n] \end{cases}$ אזי
$$\overline{v}(\alpha(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n)) = \overline{v'}(\alpha)$$

מסקנה: יהי $\alpha \in \text{WFF}$ טאוטולוגיה יהיו $\varphi_1 \dots \varphi_n \in \text{WFF}$ ויהיו $p_1 \dots p_n$ פסוקים אטומים אזי $\alpha(\varphi_1/p_1 \dots \varphi_n/p_n)$ טאוטולוגיה.

קבוצת הצורות הנורמליות: $\text{NNF} = X_{\{p_i | i \in \mathbb{N}\} \cup \{(\neg p_i) | i \in \mathbb{N}\}, \{\wedge, \vee\}}$

טענה: יהי $\alpha \in \text{WFF}$ אזי קיים $\beta \in \text{NNF}$ עבורו $\alpha \equiv \beta$.